

**MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY
PAŃSTWOWA KOMISJA BADANIA WYPADKÓW LOTNICZYCH**

RAPORT KOŃCOWY

WYPADEK

zdarzenie nr: 162/07

statek powietrzny: SPADOCHRON Navigator 280

13 maja 2007 r. – Piotrków Trybunalski

Niniejszy raport jest dokumentem prezentującym stanowisko Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych dotyczące okoliczności zdarzenia lotniczego, jego przyczyn i zaleceń profilaktycznych.

Raport jest wynikiem badania przeprowadzonego jedynie w celach profilaktycznych w oparciu o obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego i krajowego. Badanie zostało przeprowadzone bez konieczności stosowania prawnej procedury dowodowej.

Sformułowania zawarte w niniejszym raporcie, w związku z Art. 134 ustawy Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r., Nr 100, poz.696 z zm.) nie mogą być traktowane jako wskazanie winnych lub odpowiedzialnych za zaistniałe zdarzenie.

Komisja nie orzeka co do winy i odpowiedzialności.

W związku z powyższym wszelkie formy wykorzystania niniejszego raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i poważnym incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji.

Raport niniejszy został sporządzony w języku polskim. Inne wersje językowe mogą być przygotowywane jedynie w celach informacyjnych.

Warszawa 2007

SPIS TREŚCI

Informacje ogólne	3
Streszczenie	3
1. INFORMACJE FAKTYCZNE.....	4
1.1. Historia lotu.	4
1.2. Obrażenia osób.	4
1.3. Uszkodzenia statku powietrznego.....	4
1.4. Inne uszkodzenia.....	4
1.5. Informacje o składzie osobowym (dane o załodze).	4
1.6. Informacje o statku powietrznym.	5
1.7. Informacje meteorologiczne.	5
1.8. Pomoce nawigacyjne.	5
1.9. Łączność.	5
1.10. Informacje o miejscu zdarzenia.	5
1.11. Rejestratory pokładowe.	5
1.12. Informacje o szczątkach i zderzeniu.	5
1.13. Informacje medyczne i patologiczne.	6
1.14. Pożar.	6
1.15. Czynniki przeżycia.....	6
1.16. Badania i ekspertyzy.	6
1.17. Informacje o organizacjach i działalności administracyjnej.	6
1.18. Informacje uzupełniające.	7
1.19. Użyteczne lub efektywne metody badań.....	7
2. Analiza.	7
3. Wnioski końcowe.	7
3.1. Ustalenia komisji.	7
3.2. Przyczyna wypadku.	8
4. Zalecenia profilaktyczne.....	8

INFORMACJE OGÓLNE

Rodzaj zdarzenia:	WYPADEK
Rodzaj i typ statku powietrznego:	spadochron Nawigator 280
Znak rozpoznawczy statku powietrznego:	nie dotyczy
Dowódca statku powietrznego:	uczeń-skoczek spadochronowy
Organizator lotów/skoków:	Aeroklub Poznański
Użytkownik statku powietrznego:	Aeroklub Poznański
Właściciel statku powietrznego:	prywatny
Miejsce zdarzenia:	Piotrków Trybunalski
Data i czas zdarzenia:	13 maja 2007 r. 12:40 LMT
Stopień uszkodzenia statku powietrznego:	bez uszkodzeń
Obrażenia załogi:	poważne

STRESZCZENIE

Uczeń-skoczek szkolony metodą AFF wykonywał trzeci skok w życiu. Samolot opuścił na wysokości 4000 m. Po wykonaniu czynności nakazanych w czasie wolnego spadania, uczeń-skoczek na wysokości około 1400 m otworzył czaszę główną. Następnie leciał w kierunku wyznaczonego miejsca lądowania i wykonał zakręt pod wiatr. Lecąc w łożu wiatru, przed przyziemieniem niecałkowicie ściągnął linki sterownicze (o około 90%). Podczas przyziemienia doznał urazu lewego podudzia, zakwalifikowanego jako ciężkie obrażenia ciała.

Badanie zdarzenia przeprowadził zespół badawczy PKBWL w składzie:

Agata Kaczyńska -kierujący zespołem,

Tomasz Kuchciński -członek zespołu.

W trakcie badania PKBWL ustaliła następującą przyczynę wypadku lotniczego:

Zbyt późne i niepełne zaciągnięcie linek sterowniczych czaszy, co przy prawdopodobnie niedokładnym ustawieniu nóg do lądowania, spowodowało obrażenia u ucznia-skoczka.

PKBWL po zakończeniu badania zaproponowała jedno zalecenie profilaktyczne.

1. INFORMACJE FAKTYCZNE.

1.1. Historia lotu.

W dniu 13 maja 2007 r., na lotnisku Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej odbywały się skoki spadochronowe. Brał w nich udział między innymi uczeń-skoczek, mężczyzna lat 30, szkolony w ramach działalności Ośrodka Szkolenia Lotniczego FTO Aeroklubu Poznańskiego. Trzeci skok ucznia-skoczka w życiu, a drugi w tym dniu odbył się z wysokości 4000 m. Podczas wolnego spadania, uczeń asekurowany był przez jednego instruktora. Otwarcie czaszy głównej nastąpiło na wysokości około 1500 m. Podczas podchodzenia do lądowania w wyznaczonym rejonie, uczeń-skoczek wykonywał komendy przekazywane przez instruktora przy pomocy radiotelefonu i na wysokości około 2 metrów zaciągnął linki sterownicze. Według oceny instruktora prowadzącego szkolenie, linki sterownicze zostały zaciągnięte w zakresie 90%. Podczas przyziemienia uczeń doznał urazu lewej nogi, zakwalifikowanego jako poważne obrażenia ciała.

1.2. Obrażenia osób.

Obrażenia ciała	Załoga	Pasażerowie	Inne osoby
Śmiertelne	-	-	-
Poważne	1	-	-
Nieznaczne (nie było)	-	-	-

1.3. Uszkodzenia statku powietrznego

Spadochron nie został uszkodzony podczas skoku.

1.4. Inne uszkodzenia.

Nie było.

1.5. Informacje o składzie osobowym (dane o załodze).

Uczeń-skoczek, mężczyzna lat 30, teoretyczne szkolenie spadochronowe rozpoczął w dniu 4 maja 2007 r. Protokół egzaminacyjny kontroli wiadomości teoretycznych, potwierdzający przyjęcie egzaminów z wiedzy nabytej podczas szkolenia teoretycznego, wystawiony został w dniu 5 maja 2007 r. Pierwszy skok wykonał w dniu 12 maja 2007 r., drugi i trzeci skok wykonał dzień później.

Uczeń-skoczek posiadał orzeczenie lotniczo-lekarskie klasy 3 ważne do dnia 2 maja 2009 r., z ograniczeniem VDL.

Instruktor spadochronowy, mężczyzna lat 32, posiadał licencję skoczka spadochronowego zawodowego, ważną do dnia 27 maja 2009 r., z uprawnieniami instruktora spadochronowego (PJIR) ważnymi do 21 kwietnia 2009 r. oraz uprawnieniami instruktora AFF, ważnymi do dnia 4 czerwca 2007 r.

Instruktor posiadał orzeczenie lotniczo-lekarskie klasy 2, ważne do 7 maja 2010 r.

1.6. Informacje o statku powietrznym.

Czasza główna szybująca, odpowiednia do wykonywania szkolnych skoków spadochronowych.

Typ: Navigator 280
Producent: Performance Design (USA)
Numer fabryczny: NA280-001682
Data produkcji: czerwiec 2004 r.
Dopuszczenie do skoków ważne do 12 września 2007 r.

Czasza zapasowa szybująca.

Typ: Smart 250
Producent: Aerodyne Corporation (USA)
Numer fabryczny: 247783
Data produkcji: 24 czerwiec 2003 r.

Uprząż z pokrowcem w układzie plecy – plecy, z ręcznie wyrzucanym pilocikiem.

Typ: Vector
Producent: Relative Workshop (USA)
Numer fabryczny: 40774
Data produkcji: 19 września 2004 r.
Automat spadochronowy: Vigil, nr 02419.
Dopuszczenie do skoków zestawu czasza zapasowa i automat spadochronowy Vigil nr 02419 ważne do 12 września 2009 r.

1.7. Informacje meteorologiczne.

Warunki meteorologiczne były odpowiednie do wykonywania szkolnych skoków spadochronowych.

1.8. Pomoce nawigacyjne.

Nie dotyczy.

1.9. Łączność.

Pomiędzy instruktorem, a uczniem-skoczkim utrzymywana była łączność radiotelefoniczna.

1.10. Informacje o miejscu zdarzenia.

Zdarzenie miało miejsce na płaskiej, trawiastej nawierzchni lotniska w Piotrkowie Trybunalskim.

1.11. Rejestratory pokładowe.

Przebieg skoku od momentu opuszczenia pokładu samolotu do otwarcia spadochronu, rejestrowany był kamerą zamocowaną na kasku instruktora.

1.12. Informacje o szczątkach i zderzeniu.

Do zdarzenia doszło podczas przyziemienia ucznia-skoczka na nogi, w rejonie wyznaczonym przed skokiem, znajdującym się na płaskiej, trawiastej nawierzchni.

1.13. Informacje medyczne i patologiczne.

- a. W wyniku zdarzenia, uczeń-skoczek doznał obrażeń lewego podudzia, zakwalifikowanych jako poważne obrażenia ciała.
- b. Nie zostały przeprowadzone badania ucznia-skoczka na zawartość alkoholu.
- c. Uczeń-skoczek wykonywał skok w okularach – zgodnie z ograniczeniem wpisanym do orzeczenia lotniczo-lekarskiego.

1.14. Pożar.

Nie wystąpił.

1.15. Czynniki przeżycia.

Na miejscu zdarzenia uczniowi-skoczkowi została udzielona pierwsza pomoc medyczna, a następnie przetransportowano go do szpitala, gdzie udzielona została pomoc specjalistyczna.

1.16. Badania i ekspertyzy.

Przyjęto zeznania od świadków zdarzenia, dokonano analizy dokumentacji szkoleniowej i spadochronu oraz dokumentacji ucznia-skoczka i instruktora.

1.17. Informacje o organizacjach i działalności administracyjnej.

Szkolenie ucznia-skoczka prowadzone było w ramach działalności Ośrodka Szkolenia Lotniczego Aeroklubu Poznańskiego. W trakcie zbierania materiałów związanych z badaniem tego wypadku, zespół badawczy napotkał znaczne rozbieżności pomiędzy dokumentacją szkolenia teoretycznego przedstawioną przez instruktora, a zeznaniami świadka. Ze względu na te rozbieżności nie można wykluczyć, że proces szkolenia teoretycznego odbywał się niezgodnie z programem szkolenia. Wobec niezgodności zeznań, Komisja nie ustaliła, jaki wpływ na zaistnienie wypadku miał przebieg prowadzenia szkolenia teoretycznego.

Lp.	Stan określony w dokumentach	Stan wynikający z zeznań świadka
1.	Wykłady teoretyczne w wymiarze 18 godzin przeprowadzone w dniach 4 i 5 maja 2007 r.	Wykłady teoretyczne przeprowadzone w wymiarze 7 – 8 godzin tylko w dniu 4 maja 2007 r.
2.	Kontrola Wiadomości Teoretycznych przeprowadzona w dniu 5 maja 2007 r.	Nie był przeprowadzony egzamin wiadomości teoretycznych
3.	Zajęcia praktyczne naziemne – skocznia, gaszenie czaszy – zaliczone w dniu 5 maja 2007 r.	Nie były prowadzone zajęcia praktyczne naziemne na skoczni i z gaszenia czaszy.

Ponadto, w szkoleniu praktycznym, skoki AFF, na etapie realizowanym przez ucznia-skoczka, zgodnie z Programem Szkolenia Spadochronowego zatwierdzonym dla Aeroklubu Poznańskiego, powinny być wykonywane w asekuracji dwóch instruktorów. W rzeczywistości, skok, podczas którego nastąpił wypadek wykonany był w asyście tylko jednego instruktora, co potwierdza nagranie skoku dostarczone przez tego instruktora. Zdaniem Komisji, nie miało to wpływu na zaistnienie wypadku.

1.18. Informacje uzupełniające.

Z powodu reorganizacji przydziału badań zdarzeń lotniczych nastąpiła zmiana kierującego zespołem badawczym.

1.19. Użyteczne lub efektywne metody badań.

Nie dotyczy.

2. ANALIZA.

W oparciu o zeznania instruktora i dostarczony przez niego materiał filmowy wykonany podczas wolnego spadania, można przyjąć, że uczeń-skoczek, w zakresie wolnego spadania oba pierwsze skoki wykonał prawidłowo. Wynika z tego, że uczeń dostatecznie panował nad swoimi emocjami, związanymi z wykonywaniem pierwszych skoków spadochronowych. Komisji nie udało się jednoznacznie ustalić przyczyny wypadku, jednak możliwe było ustalenie przyczyny prawdopodobnej. Podczas lądowania w swoim trzecim skoku w życiu, według oceny instruktora, uczeń-skoczek reagował na wydawane komendy, lecz w ostatniej fazie skoku zbyt późno i zbyt słabo ściągnął uchwyty sterownicze. Zdaniem Komisji ograniczyło to „wypłaszczenie” toru lotu czaszy, co w efekcie przy prawdopodobnie niedokładnym ustawieniu nóg do lądowania mogło spowodować uraz nogi ucznia-skoczka.

Zdaniem ucznia-skoczka do zaistnienia wypadku przyczyniła się nierówność terenowa w miejscu przyziemienia. Występowanie nierówności w rejonie lądowania nie zostało potwierdzone w czasie badania zdarzenia. Ponadto przy prawidłowym wykonaniu manewru lądowania, niewielka nierówność taka jak na przykład kępa trawy nie powinna doprowadzić do powstania obrażeń ciała.

3. WNIOSKI KOŃCOWE.

3.1. Ustalenia komisji.

- a) Wypadek nastąpił w trakcie przyziemienia, w trzecim skoku ucznia-skoczka.
- b) Spadochron był sprawny i odpowiednio przygotowany do skoku.
- c) Dokumentacja spadochronu była prawidłowa.
- d) Uczeń-skoczek posiadał ważne badania lotniczo lekarskie i stosował się do ograniczeń zawartych w tym orzeczeniu.
- e) Warunki meteorologiczne były odpowiednie do wykonywania skoków szkolnych i nie miały wpływu na zaistnienie wypadku.
- f) Niewykluczone, że szkolenie teoretyczne prowadzone było niezgodnie z programem szkolenia spadochronowego zatwierdzonym dla Aeroklubu Poznańskiego.
- g) Szkolenie praktyczne prowadzone był niezgodnie z programem szkolenia spadochronowego zatwierdzonym dla Aeroklubu Poznańskiego

3.2. Przyczyna wypadku.

Przyczyną wypadku, było zbyt późne i niepełne zaciągnięcie linek sterowniczych czaszy, co przy prawdopodobnie niedokładnym ustawieniu nóg do lądowania, spowodowało obrażenia u ucznia-skoczka.

4. ZALECENIA PROFILAKTYCZNE.

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych po zapoznaniu się ze zgromadzonymi w trakcie badania zdarzenia materiałami proponuje wprowadzenie następującego zalecenia profilaktycznego:

Przeprowadzić kontrolę szkolenia spadochronowego prowadzonego przez Aeroklub Poznański, w szczególności pod kątem zgodności prowadzenia szkolenia z zatwierdzonym programem.

KONIEC

Kierujący zespołem badawczym

Tomasz Kuchciński

Podpis nieczytelny